

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY of OULU

TEKNILLINEN TIEDEKUNTA

**Turvapuisto Pohjois-Suomen kävijäpalautteet 2014-2015 ja
kehittämisehdotuksia niiden pohjalta**

Eelis Pauku

Tuotantotalous

Kandidaatintyö
Kesäkuu 2017

Sisällys

1 JOHDANTO	2
1.1 Turvapuisto Pohjois-Suomesta	2
1.2 Tutkimustavasta	3
2 TURVAPUISTON KÄYTTÖ TYÖTURVALLISUUSKOULUTUKSEEN	9
2.1 Turvapuiston tavoitteet	9
2.2 Koulutusmetodista	12
3. TUTKIMUSTULOKSET JA POHDINTAA	14
3.1 Osallistujista	14
3.2 Rastikohtaiset palautteet	19
3.3 Toimialakohtainen palaute	22
3.4 Palautteet ajankäytöstä	23
3.5 Mielipiteet Turvapuiston hyödyllisyydestä ja käyntikokemuksesta	26
3.6 Muu palaute	27
3.7 Kouluttajille annettu palaute	28
4. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	28
LÄHTEET	30
Kirjallisuus ja tilastot	30
Lait ja virallislähteet	31
Verkkosivut	31

TIIVISTELMÄ

OPINNÄYTETYÖSTÄ Oulun yliopisto Teknillinen tiedekunta

Koulutusohjelma (kandidaatintyö, diplomityö) Tuotantotalouden koulutusohjelma		Pääaineopintojen ala (lisensiaatintyö)	
Tekijä Paukku Eelis		Työn ohjaaja yliopistolla Reiman A, Jounila H	
Työn nimi Turvapuisto Pohjois-Suomen kävijäpalautteet 2014-2015 ja kehittämisehdotuksia niiden pohjalta			
Opintosuunta Työturvallisuus	Työn laji Kandidaatintutkielma	Aika Heinäkuu 2017	Sivumäärä 29s
<p>Tiivistelmä</p> <p>Työn tavoitteena oli selvittää turvapuiston toiminnan tuloksellisuutta vuosien 2014-2015 kävijäpalautteiden perusteella. Työn ongelmanasettelu oli melko avoin, koska kysymyksenasettelu laadittiin tarkemmin lomakkeiden tutkimisen jälkeen. Työn toisena tavoitteena oli löytää kehityskohteita turvapuiston toiminnasta, sekä tunnistaa turvapuiston vahvuudet työturvallisuuskoulutuksessa ja asiakkaiden tyytyväisyydessä. Tutkimusmenetelmänä oli lomaketutkimus ja tilastoanalyysi, lomakkeet tutkittiin ja niistä kerätty tieto muutettiin tilastoksi, jota analysoitiin erilaisin tavoin. Kyseiset tilastot pyrittiin tämän jälkeen peilaamaan todellisuuteen eli siihen, mitä tietoa turvapuistosta oli muutoinkin saatavilla. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta että turvapuiston vahvuudet ovat sen kouluttajien osaamisessa, sekä koulutustavassa. Turvapuiston heikkoudet taas olivat sen tiedottamisessa. Turvapuisto voi käyttää tuloksia hyvinkin pienten muutosten tekemiseen, jotka palautteiden perusteella voisivat lisätä asiakastytyväisyyttä merkittävästi.</p>			
<p>Muita tietoja</p> <p>Muita tietoja: Voidaan jättää täyttämättä ellei ole mitään erityistä mainittavaa.</p>			

1 JOHDANTO

1.1 Turvapuisto Pohjois-Suomesta

Turvapuisto on Turvapuisto Pohjois-Suomen Ry.:n ylläpitämä koulutuspaikka työturvallisuuteen. Yhdistyksen jäsenenä on useita Pohjois-Suomessa toimivia rakennus- ja teollisuusyrityksiä, mm. Skanska, Oulun energia, Lemminkäinen, LähiTapiola ja YIT. Turvapuistoa käytetään jäsenyritysten henkilöstön, oppilaitosten opiskelijoiden ja muiden yritysten henkilökunnan kouluttamiseen työturvallisuusasioista. Turvapuiston kierrokset ovat aina kouluttajan ohjaamia. Kouluttajat ovat turvapuiston kouluttamia henkilöitä. (Turvapuisto Pohjois-Suomen 2017). Turvapuisto Pohjois-Suomen sijaitsee Oulussa Ruskon alueella, sen rastit ovat ulkona, rakennuskonteissa tai teltoissa. Rasteja on useille eri teollisuudenaloille, tosin rastit keskittyvät pääasiassa rakennusteollisuuteen. Rasteja kuitenkin kehitetään ja lisätään jatkuvasti, ja keväällä 2017 liikennevirasto avaa oman rastinsa Turvapuistoon. Turvapuiston esikuvana toimii Rudus Oy:n turvapuisto Espoossa. Rudus Oy:n Espoon Turvapuisto oli Euroopan ensimmäinen turvapuisto. Rudus Oy:n turvapuisto on vaikuttanut Turvapuisto Pohjois-Suomen kehitykseen, ja turvapuistot tekevät yhä läheistä yhteistyötä. (Turvapuisto Pohjois-Suomen 2013)

Rudus Oy rakensi Euroopan ensimmäisen turvapuiston vuonna 2009 Espooseen osana työturvallisuuden kehittämisohjelmaansa. Rudus Oy oli työturvallisuuden häntäpäässä toimialallaan rakennusmateriaaleissa ennen kuin yritys alkoi tehdä merkittäviä panostuksia työturvallisuuteen. Turvapuisto avattiin, jotta voitaisiin saavuttaa nollatapaturmatavoite, sekä nolla kuolemantapausta yrityksen toiminnassa. Rudus Oy:n yhteistyökumppaneina turvapuistossa on merkittäviä rakennus- ja vakuutusalan yrityksiä, jotka ovat vaikuttaneet myös turvapuiston sisältöön. Rudus Oy onkin saanut tapaturmataajuuttaan laskettua vuoden 2006 31 tapaturmasta miljoonaa työtuntia kohden, tapaturmataajuus oli jo vuonna 2009 7 miljoonaa työtuntia kohden. Tämä tosin on sisältänyt investointeja muuhunkin turvallisuuteen, kuin työntekijöiden kouluttamiseen. (Läntilä 2009) Turvapuiston koulutusmetodi perustuu ajatukseen, että kokemalla ja tekemällä oppii paremmin kuin kuuntelemalla. Tämän vuoksi turvapuistossa on useita lavastettuja onnettomuustilanteita, jotka on lavastettu tavalla, joka herättää tunteita näkijöissään. Oppimisessa pyritään siis hyödyntämään tunnetta (Rudus Oy 2017). Turvapuistossa on myös kuvia onnettomuustilanteista, nämäkin ovat hyvin dramaattisia ja kuvaavat millaisia vammoja erilaisissa

tilanteissa voi syntyä. Rudus Oy on onnistunut turvapuistokoulutuksen sekä muiden turvallisuusinvestointiensä ansiosta vähentämään tapaturmien määrää 95% (Turvapuisto Pohjois-Suomen 2013).

Turvapuistossa tutkitaan jo tapahtuneita vaaratilanteita ja pyritään oppimaan niistä. Vahinkoa tarkasteltaessa kouluttaja selittää, miksi vahinko tapahtui, ja miten se olisi ollut estettävissä (Rudus Oy 2017). Turvapuiston onnettomuus- ja vaaratilanteet on kuvattu erilaisilla mallinukeilla, rusementuneilla autoilla ja vastaavilla havainnollistustavoilla. Turvapuisto Pohjois-Suomessa on erotettu hyvä ja huono toimintatapa toisistaan mallinukkejen erivärisillä haalareilla. Turvapuistossa on myös videoita siitä, miten onnettomuus syntyy, ja miten sitä voidaan ehkäistä. Tällainen video oli keväällä 2017 esimerkiksi betoniputken hajoamisesta, ja millaiset seuraukset ovat, kun putki on suojattu eri tavoin.

1.2 Tutkimustavasta

Tutkimus toteutettiin analysoimalla Turvapuiston palautekyselyitä. Palautekyselylomake annettiin jokaiselle turvapuistossa käyneelle henkilölle, ja vastauksia näihin kertyikin melko runsaasti. Lomakkeessa kysyttiin seuraavia asioita: millä toimialalla vastaaja työskentelee, kuinka paljon henkilöstöä on yrityksessä/yhteisössä, jossa työskentelet, Onko yrityksesi/työnantajasi Turvapuisto Pohjois-Suomen Ry:n jäsenyritys, Ikä ja sukupuoli sekä mikä on toimenkuvasi/työtehtäväsi. Henkilön kokemusta selvitettiin seuraavilla kysymyksillä: Kuinka kauan olet ollut nykyisessä tehtävässä/alalla, oletko nyt/oletko ollut työsuojelupäällikkö, oletko käynyt Espoon Rudus Turvapuistossa, onko sinulla työturvallisuuskortti, oletko suorittanut ensiapukurssin, onko sinulle tapahtunut joskus yli 3pv poissaoloa vaatinut tapaturma, oletko nyt/oletko ollut työsuojeluvaltuutettu, oletko käynyt aiemmin Pohjois-Suomen Turvapuistossa, onko sinulla tulityökortti sekä oletko ollut työmaalla/työpaikassa, jossa on tapahtunut yli 3pv poissaoloa vaatinut työtapaturma. Tämän jälkeen seurasi kysely rasteista, rasteista pyydettiin antamaan arvosana 1-5, jossa 1 tarkoitti paljon parannettavaa, ja 5 hyvin toimivaa. Rastikohtaiseen palautteeseen oli myös mahdollista lisätä kommentteja. Viimeisenä osioissa lomakkeissa oli yleinen palaute, jossa kysyttiin seuraavia asioita: mitä kierroksesta jäi erityisesti mieleesi, aiotko toteuttaa jotain oppimaasi käytännössä, mitä parannettavaa kokonaisuudessa on, kauanko kierros kesti, voisitko itse tulla vielä uudestaan, suosittelletko turvapuistoa toisille ja palaute kouluttajalle.

Tutkimusta varten saatiin lomakkeita vuosilta 2014-2015, tutkimuksen tekijä ei siis ole vaikuttanut lomakkeiden sisältöön. Vastauksia lomakkeista saatiin yhteensä 1171 kappaletta, joista 749 vuodelta 2014 ja 422 vuodelta 2015. Tutkimus suoritettiin keräämällä näiden paperisten lomakkeiden tiedot Excel-taulukoihin, ja tekemällä näistä erilaisia tilastollisia arviointeja. Huomiota kiinnitettiin myös annettuun sanalliseen palautteeseen. Analyysin kannalta ongelmia tuottaa se, että rastien sisältö ja lomakkeen muoto vaihtuivat alkuvuodesta 2015. Tämän vuoksi rastikohtainen palaute ei ole täysin keskenään verrattavissa olevaa näiden vuosien välillä.

Tutkimuksen tekotapana oli osittain lomaketutkimus. Lomaketutkimus on tapa selvittää ihmisten asenteita ja suhtautumista johonkin asiaan, ja miten henkilön asema ja kokemukset vaikuttavat näihin. (Salonen 2015 s. 161) Kyseessä oleva lomake pyrkii selvittämään vastaajien tyytyväisyyttä heidän käymiinsä rasteihin, sekä hankkimaan parannusehdotuksia. Tutkimus pyrkii myös selvittämään, miten koulutus on vaikuttanut henkilöihin, lomakkeessa on kysymyksiä tähän liittyen. Tutkimus pyrkii myös selvittämään, miten henkilöiden kokemukset, asema ja toimiala vaikuttavat tyytyväisyyteen ja oppimiseen Turvapuistossa. Lomakkeessa on myös näihin liittyviä kysymyksiä. Kyseistä lomaketta voitaisiin kritisoida lomaketutkimukselle yleisellä kritiikillä. Yhtenä ongelmana on muuttujien valinta, sillä lomake sisältää paljon kyllä/ei –muuttujia, sekä 1-5 asteikkoja. Tämä tiivistää moniulotteisia asioita yksiulotteisiksi vastauksiksi, joista sitten vedetään johtopäätöksiä. Kritiikkiä on esitetty siitä, miten luotettavaa ja kuvaavaa tietoa tällaisilla kysymyksillä saadaan (Salonen 2015 s.162-164). Kritiikkiä on annettu myös muuttujien valinnan empiirisen ja teoreettisen pohjan puuttumisesta, tutkimuksessani tämä on merkittävä ongelma, koska tiedossani ei ole muuttujien valintaperusteita tai teoreettista pohjaa juuri näiden muuttujien käyttöön. Tämän vuoksi tutkimuskysymys on muotoutunut pikemminkin lomakkeen perusteella, ja lomakkeessa jo olevista tiedoista pyritään saamaan analysoitavaa tietoa.

Toisena merkittävänä ongelmana lomaketutkimuksessa on se, että vastaajat ymmärtävät kysymykset hyvin eri tavoin. (Salonen 2015 s.162-164) Tutkiessani lomakkeita huomasin tämän seuraavanlaisina vastauksina: kysyttäessä yrityksen henkilömäärää, oli useampi vastaaja vastannut ”paljon”. Rastikohtaisia palautteita oli myös sekoitettu Turvapuiston yleiseen tilanteeseen, tämä oli käynyt erityisesti siisteys- ja valaistusrastien kohdalla, usea vastaaja luuli näitä rasteja koskevien kysymysten tarkoittavan Turvapuiston siisteyttä ja valaistusta.

Vastauslomakkeista muodostettiin tilasto. Tilaston muuttujina olivat joko monivalintojen sanalliset vastaukset, kyllä/ei –vastaukset tai numeraaliset arvot. Muuttujia verrataan toisiinsa, ja tutkitaan, onko muuttujien välillä mekaanista yhteyttä. Mekaanisella yhteydellä tarkoitetaan sitä, että muuttujilla on tilastollinen yhteys eli toisen muuttuessa myös toinen muuttuu. Tällöin muuttujat joko vaikuttavat toisiinsa, tai niihin vaikuttaa kolmas, yhdistävä tekijä. (Ketokivi 2015 Kpl 1.) Tilastolla tarkoitetaan luku- tai muuttujasarjoin ilmaistuja reaalisia olioita tai tapahtumia koskevaa esitystä, joka on koottu yksittäistapauksista. Tilastotiede on tämän tiedon hankintaan, keräämiseen, analysointiin ja esittämiseen keskittynyt tiede. (Valli 2015 1. Taustaa tilastolliseen tutkimukseen)

Turvapuiston palautekyselyissä oli useita niin sanottuja avoimia vastauksia. Näitä olivat mm. henkilön asema, toimiala ja rastikohtaiset palautteet. Näitäkin voidaan analysoida tilastollisin keinoin. Tämä edellyttää näiden muuttamista numeeriseen muotoon vastausryhmittäin. Avoimet vastaukset käsitellään luokittelemalla ne tiettyihin ryhmiin, aluksi yksityiskohtaiseksi ja myöhemmin yhdistäen ryhmiä tarvittaessa. (Valli 2015 5) Turvapuistokyselyn tapauksessa kaikki muuttujat eivät ole suoraa numeraalisia, mutta kyllä/ei –vastaukset voidaan muuttaa helposti numeraalista vastaavaksi totuusarvoltaan, esimerkiksi 1- ja 0- arvoiksi. Sama voidaan tehdä monivalinnoille, joissa esiintyville vastauksille voidaan myös antaa numeeriseen rinnastuva arvo. Ongelmallisempia ovat sanalliset vastaukset, joita on analysoitava eri tavoin. Näissä keskeistä on löytää yhteisiä nimittäjiä, ja pyrkiä löytämään niistä mekaaninen yhteys joihinkin muihin seikkoihin.

Avoimet kysymykset selvittävät vastaajan mielipidettä perusteellisemmin kuin monivalintakysymykset. Ongelmallista avoimissa vastauksissa on vastaajien taipumus vastata asian vierestä tai että näihin jätetään usein vastaamatta. Vastaukset ovat myös usein ylimalkaisia ja epätarkkoja. Kuitenkin niistä voidaan saada irti hyviä kehitysehdotuksia, joita lomakkeen suunnittelija ei ole osannut ajatella. (Valli 2015 5) Turvapuistokyselyn tapauksessa avoimia vastauksia oli jo kyselylomakkeessa, ja niiden valinnassa kohtasin juurikin Vallin mainitsemia ongelmia ylimalkaisista ja epäselvistä vastauksista, myös vastaajien käsiala tuotti joskus ongelmia. Useat vastaajat olivat myös vastanneet avoimiin kysymyksiin hyvin lyhyesti, esimerkiksi turvapuiston toiminnan kehittämisen kannalta keskeiseen kysymykseen ”Aiotko soveltaa jotain oppimaasi käytännössä” vastattiin melkein kaikissa tapauksissa ”kyllä”.

Enemmän vastaamista ja kirjoittamista vaativiin kysymyksiin, kuten ”Mitä kierroksesta jäi erityisesti mieleesi” ja ”Mitä parannettavaa kokonaisuudessa on” jätettiin vastaamatta huomattavasti useammin kuin kysymyksiin ”Kauanko kierros kesti” ja ”Voisitko itse tulla vielä uudestaan”. Avoimia vastauksia annettiin myös kysymyksiin, joissa haluttiin numeerista vastausta, esimerkiksi kysymyksiin ”Kuinka paljon henkilöstöä on yrityksessä/yhteisössä, jossa työskentelet” ja ”Kuinka kauan olet ollut nykyisessä tehtävässä/alalla” vastattiin mm. ”paljon”, ”vähän” ja ”sopivasti”. Näistä on kuitenkin mahdollista saada tuloksia numeraalisin keinoin, kunhan vastaukset voidaan luokitella sopiviin ryhmiin. Tällöin samaan ryhmään kuuluvat samansisältöiset vastaukset tai tietyn teeman mukaiset vastaukset. (Valli 2015 5) Erityisesti negatiivisesta palautteesta kykenin tekemään hyvin nopeita ryhmittelyjä, koska negatiivista palautetta annettiin harvoin, ja näistäkin yksi ryhmä nousi selkeästi muiden yläpuolelle vastausten määrässä arvioiden. Ongelmallista oli myös vastaajien tapa antaa parannusehdotuksia tai negatiivista palautetta samasta asiasta eri kohdissa lomaketta. Yleisen negatiivisen palautteen aihe oli se, että turvapuistossa on kylmä. Monissa tapauksissa tämä oli ilmaistu ”parannettavaa” –kohdassa. Osa vastaajista ilmaisi tämän kuitenkin vastauksessa kysymykseen ”Voisitko itse tulla vielä uudestaan” vastaamalla esimerkiksi ”kyllä, kesällä”.

Tilastotieteessä kohderyhmää kutsutaan perusjoukoksi tai populaatioksi. Populaatioista pyritään usein ottamaan otanta. Onnistuneen otannan tapauksessa saatu otanta vastaa perusjoukkoa eli otannasta saatu tieto voidaan yhdistää perusjoukkoon. Otantaan valittujen yksilöiden on siksi vastattava koostumukseltaan perusjoukon merkityksellisiä ominaisuuksia. Otannan koko on tilannesidonnaista, siihen vaikuttavat mm. tutkittava ilmiö ja mahdollisuudet ja resurssit tutkia perusjoukkoa. (Valli 2015 2 Otantamenetelmät) Tässä tutkimuksessa perusjoukkona olivat turvapuistossa vuosina 2014-2015 käyneet henkilöt, joiden antamat vastaukset pystyttiin käsittelemään tutkimuksessa kokonaisuudessaan. Vastauksia verrataan ja pyritään näiden perusteella löytämään tiettyjä mekanismeja, tutkimuksen laajuus huomioon ottaen mekanismien löytäminen jää melko vähäiseksi verrattuna yhteyksien löytämiseen.

Mekanismeja ei ole mahdollista tarkastella suoraan tilastollisesti, koska niiden monimutkaisuudesta johtuen niiden empiirinen tarkastelu on käytännössä mahdotonta. Mekanismeja ei löydetä empiirisesti, vaan ne tuotetaan tulkitsemalla löydettyjä mekaanisia yhteyksiä tiettyjen muuttujien välillä. (Ketokivi 2015 Kpl 1.3) Tutkimuskysymyksen laajuudesta johtuen tämän tutkimuksen keskeisintä asiaa on mekanismien löytäminen. Näiden tulkinta jää

tutkimuksessani tasolle, jossa arvioidaan vain, mihin muuttujiin vaikuttamalla Turvapuiston toimintaa voitaisiin parantaa. Suoria parannusehdotuksia ja olemassa olevien vahvuuksien tunnistamista tehdään pääasiassa annetun sanallisen palautteen perusteella. Sanallisen palautteen tukiessa tunnistettuja mekanismeja voidaan näistä saatua tietoa käyttää vahvuuksien tunnistamiseen ja parannusehdotusten tekemiseen.

Mittaustulosten luotettavuutta arvioidaan yleensä kahdella käsitteellä: reliabiliteetti ja validiteetti. Reliabiliteetti kuvaa sitä, onko mittaustulos toistettavissa, ja validiteetti sitä, mitataanko sitä, mitä teorian valossa on tarkoitus mitata. (Ketokivi 2015 Kpl 2.4). Validiteetti ei ole ongelmana tässä tutkimuksessa, koska mittaustulokset ovat olemassa ennen teoreettisen näkökulman valintaa. Teoreettinen tarkastelu voidaan siis valita sellaisesta näkökulmasta, jota pystytään tulkitsemaan olemassa olevan aineiston avulla. Reliabiliteetti on ongelmallisempi tässä tutkimuksessa. Reliabiliteetti tarkoittaa käytännössä sitä, saataisiinko samalla mittauksella samanlainen vai erilainen tulos eri mittaushetkellä. Reliabiliteettiin vaikuttaa useita seikkoja, koehenkilöiden suurempi määrä lisää reliabiliteettia, samoin suuri taustamuuttujien käyttö. Taustamuuttujien reliabiliteetin oletetaan olevan lähellä yhtä eli maksimiarvoa. (Valli 2015 10)

Ongelmana ovat erityisesti rasteista annetut palautteet, koska useat vastaajat ovat antaneet kaikille rasteille saman arvosanan, arvosanoja on annettu satunnaisilla perusteilla tai vastaajat ovat antaneet palautetta rasteista, joilla he eivät ole käyneet. Rastikohtaisten palautteiden reliabiliteetti ei siis ole kovin korkea. Koska tutkimuksessa on tutkittu henkilöiden mielipiteitä ja kokemuksia, on näissä hyvinkin suurta epävarmuutta johtuen useista psykologisista tekijöistä. Koska kyseessä on ihmistieteellinen tutkimus eli tutkimus, jossa tutkitaan ihmisten kokemuksia ja mielipiteitä, ei reliabiliteettia voida kuvata kovin luotettavasti reliabiliteettikertoimella. Parivertailua voidaan tosin käyttää yhä reliabiliteetin määrittämiseen. (Valli 2015 10)

Tyypillinen tapa analysoida tilastoa on korrelaatioiden etsiminen. Korrelaatiolla kuvataan sitä, kuinka voimakas yhteys muuttujien välillä on. Korrelaatiota kuvataan korrelaatiokertoimella, jonka arvo vaihtelee $-1...1$, mitä voimakkaampi yhteys muuttujilla on, sitä lähemmäksi yhtä arvo nousee. Korrelaatiokertoimen arvo yksi kuvaa täydellistä riippuvuutta. Negatiivinen arvo kuvaa käänteistä riippuvuutta eli toisen muuttujan kasvaessa toisen arvo vähenee, korrelaatiokertoimen ollessa miinus yksi, on käänteinen riippuvuus täydellistä. Jos korrelaatiokerroin saa arvon nolla, ei muuttujien välillä ole minkäänlaista riippuvuutta. (Valli 2015 7) Korrelaatiokerroin on

määritettävissä helposti tilastoaineistosta, kuitenkin tätä ei kannata käyttää sellaisenaan ilman pohdintaa, koska muutoin voidaan tehdä hyvinkin väriä johtopäätöksiä. Korrelaation ollessa olemassa on siis ensin arvioitava vielä liittyvätkö muuttujat toiseen seikkaan, vai liittyvätkö ne toisiinsa. Koska tutkimuksessani en voinut valita testimuuttujia etukäteen, joudutaan osa löydetyistä korrelaatioista jättämään arvioimatta tarkempien tietojen puuttuessa, ja muihinkin johtopäätöksiin tulen suhtautumaan tietyllä varovaisuudella.

2 TURVAPUISTON KÄYTTÖ TYÖTURVALLISUUSKOULUTUKSEEN

2.1 Turvapuiston tavoitteet

Turvapuiston ideana on kouluttaa vierailijoita niin sanottuihin hyviin käytäntöihin työturvallisuudessa. Työturvallisuus koostuu lainsäädännöstä, standardeista ja hyvistä käytännöistä. Hyvät käytännöt ovat näistä merkityksellisin ryhmä tapaturmien ehkäisyn kannalta. Hyvillä käytännöillä tarkoitetaan sellaisia turvallisuuden hallinnan keinoja, joiden avulla rakennusyrityksissä ja –työmailla on saavutettu hyvä työturvallisuus. Yhtenä tärkeänä turvallisuuskäytäntönä on pidetty turvallisuussuunnittelua, työturvallisuuden koulutusta ja työntekijöiden osallistamista. (Lappalainen et al 2003 s. 6) Turvapuisto harjoittaa nimenomaan näitä: jokainen työntekijä voi tehdä havaintoja työvaiheiden vaarallisuudesta ja puuttua niihin. Tämä mahdollistaa paremman turvallisuussuunnittelun ja vaaroihin puuttumisen. Työntekijöiden osallistuminen vaatii sen, että vaaratilanteet tunnistetaan, ja ne otetaan vakavasti.

Turvallisuusasennekyselyissä on saatu viitteitä siitä, että turvapuistokoulutus todella vaikuttaa siihen, kuinka vakavasti turvallisuusasiat otetaan yrityksissä. Turvallisuusilmapiiri on työntekijöiden jakama asia, ja se koostuu kaikkien työntekijöiden asenteista työturvallisuutta kohtaan. Viitteitä on siitä, että parempi turvallisuusilmapiiri vähentää työtapaturmia. Turvallisuusilmapiirissä voitiin havaita varovaista parannusta yritysten vierailtua Turvapuisto Pohjois-Suomessa. (Räsänen et al. 2017 s. 39-40) Turvallisuusilmapiirin paraneminen tarkoittaa käytännössä sitä, että työturvallisuus otetaan yrityksissä vakavammin kuin aiemmin eli työntekijät ovat tietoisempia riskeistä ja niiden seuraamuksista, ja tämän vuoksi halukkaampia puuttumaan niihin. Turvallisuuden on myös useissa tutkimuksissa todettu olevan kiinni pitkälti työntekijän asenteesta: joissain tutkimuksissa on todettu kuolemaan johtaneiden työtapaturmien syynä olleen 60 %:ssa kuolleen henkilön riskikäyttäytyminen ennen onnettomuutta. (Onnettomuustutkintakeskus 2015 s. 49) Pelkästään riskikäyttäytymisen vähentämisellä voitaisiin siis jo saavuttaa merkittäviä parannuksia työturvallisuuteen. Riskikäyttäytyminen voi johtua tiedonpuutteesta tai välinpitämättömyydestä, turvapuistossa tapahtuva koulutus voi vaikuttaa näihin molempiin, erityisesti välittämällä osallistujille tietoa riskeistä, niiden merkityksestä ja seurauksista.

Yritykset voivat kehittää omaa työterveys- ja turvallisuustoimintaansa näiden hyvien käytäntöjen kautta, sen sijaan että ne odottaisivat lainsäädännön tai eri standardien kehittymistä ja muuttumista. Yrityksien ja yhteisöjen saamat hyödyt työturvallisuuden ja työhyvinvoinnin kehittymisestä ovat kiistattomia. Niistä on hyötyä sekä ulkoisesti että sisäisesti. Sisäiset hyödyt liittyvät työntekijöiden hyvinvointiin, ulkoiset hyödyt muiden tahojen, kuten viranomaisten, asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden hyväksi tunnustamaan HSEQ-toimintaan. (Reiman ym. 2015 s. 1-3) Turvapuiston koulutus perustuu nimenomaan näiden hyvien käytäntöjen opettamiseen. Turvapuisto kouluttaa vierailijoitaan eri työvaiheisiin, niiden turvalliseen suorittamiseen sekä havainnollistaa eri osapuolia, joita tarvitaan tiettyjen työvaiheiden suorittamiseen (Räsänen et al. 2017 s 39-40).

Rakennusalan turvallisuusongelmien merkittävimpana syynä on pidetty heikkoa työturvallisuuskoulutusta. Työturvallisuuskoulutus voi sisältää tietoa riskeistä, turvallisista työskentelytavoista ja keinoista välttää riskejä. Työturvallisuuskoulutus voi koskea työturvallisuusjohtamista, työturvallisuussuunnittelua, sen organisointia tai itse työn tekemistä. (ks. mm. Guo 2012 ja Pinto 2011) Erityisesti rakennusteollisuudessa on huomattu, että tapaturmataajuus voidaan saada laskemaan murto-osaan aikaisemmasta soveltamalla hyviä käytäntöjä, näillä on jopa onnistuttu poistamaan työpaikkatapaturmat kokonaan. Tosin hyvien käytäntöjen toteuttamisen vaikutukset ovat näkyneet vasta, kun on alettu noudattaa kaikkia rakentamiseen liittyviä turvallisuusmääräyksiä. (Lappalainen et al 2003 s. 6).

Rakennusteollisuudessa muiksi merkittäviksi työtapaturmien syiksi on listattu eri tutkimuksissa mm. yhteistyön puute yhteisillä työpaikoilla, tiukat aikataulut, vaihtuvat työympäristöt ja työtavat ja työvälineiden puutteellisuus (Reiman ym. 2015 s. 150). Yhteisten työpaikkojen turvallisuutta on pyritty lisäämään luomalla yhteisiä työtapoja sekä hyviä käytäntöjä mm. työturvallisuuskortilla, myös Turvapuisto pyrkii opettamaan näitä hyviä käytäntöjä ja työtapoja. Nämä hyvät käytännöt ja turvallisuusajattelu ovat sovellettavissa eri työympäristöihin, joten Turvapuisto toimii myös näiden riskien poistamisessa. Turvapuisto Pohjois-Suomen suosituin rasti vuosina 2014-2015 oli Turvallisuusvälinenäyttely, rastia on pidetty opettavaisena ja onnistuneena turvavälineiden ja niiden käytön esittelijänä. Pelkkä koulutus siitä, miten tehdä oma työ oikein, ei vielä riitä työturvallisuuden parantamiseen tapaturmattomalle tasolle. Työpaikoilla on myös muita työntekijöitä, ja sen varmistaminen, että myös muut ovat turvassa, on kaikkien vastuulla. Erityisesti johdon ja suunnittelijoiden vastuulla on varmistaa, että yhteisillä työpaikoilla on

turvallista työskennellä. Onnettomuuksien syynä on usein, noin 20 %:ssa tapauksista ilman päihteisiin liittyviä toimintakyvyn alentumia, myös työntekijän alentunut toimintakyky (Onnettomuustutkintakeskus 2015 s. 49). Tällaiseen voidaan vaikuttaa esimiesten puuttumisella, työn suunnittelulla tekijöilleen sopivaksi, tehokkaalla työterveyshuollolla ja sillä, että muut työntekijät ottavat tällaisen toimintakyvyn aleneman huomioon omassa työssään.

Koska Turvapuisto on tarkoitettu erityisesti rakennusalan koulutuspaikaksi, näiden hyvien käytäntöjen opettamisen voidaan katsoa olevan hyvinkin perusteltua. Toki muissakin teollisuuksissa voidaan hyötyä hyvistä käytännöistä, mutta nämä ovat teollisuusaloittaisia. Toisaalta jo yleinen turvallisuuden huomioiva ajattelutapa eli turvallisuuskulttuuri voi kehittyä jo yksittäisillä koulutuskerroilla, jolloin voidaan saada aikaan turvallisuutta parantavia vaikutuksia, vaikei kierroksella opastettaisi yhtään toimintatapaa, jota voidaan soveltaa suoraan asiakasteollisuuden tarpeisiin. (Räsänen et al. 2017 s.39-40) Turvapuisto Pohjois-Suomi myös mainostaa itseään rakentamiskeskisenä, kuvaten mm. koulutuksensa kattavan koko rakentamisen elinkaaren. Turvapuisto Pohjois-Suomi tosin myös toteaa kouluttavansa myös teollisuuden tarpeisiin. Toisessa kohtaa sivustoaan Turvapuisto mainostaa palvelevansa mahdollisimman laajasti ilman maantieteellisiä ja toimialallisia rajoituksia. (Turvapuisto Pohjois-Suomi 2017)

Suomessa käytössä on erilaisia pakollisia koulutuksia, näitä ovat esimerkiksi sähköpätevyyskoulutukset. Sähkötoivia ei saa tehdä ilman tiettyjä pätevyyskoulutuksia, sallitut sähkötyöt on jaettu portaittain henkilön pätevyyden mukaisesti (Sätköturvallisuuslaki 1135/2016 67-69 §). Vapaaehtoisia koulutuksia on. Nämä ovat eri alojen yhdessä sopimia standardisoituja koulutuksia, laajin ja tunnetun tällainen on työturvallisuuskoulutus. Työturvallisuuskoulutuksen suorittaneille henkilöille myönnetään viisi vuotta voimassa oleva työturvallisuuskortti. Useat työnantajat edellyttävät tätä korttia, jotta henkilö voi työskennellä tietyissä työtehtävissä. Kortti ei kuitenkaan ole lakisääteinen, vaan yritysten keskenään standardisoima koulutus, jonka järjestämistä koordinoi Työturvallisuuskeskus. (Työturvallisuuskeskus 2017). Erilaisissa työturvallisuuden tavoiteohjelmissa on todettu moneen kertaan, että säädösten minimitaso ei ole riittävä nollatapaturmatason saavuttamisessa, vaan tämä vaatii panostusta ja koordinoitua alojen eri toimijoiden kesken (Rakennusteollisuus 2017).

Rudus Oy:n Turvapuiston kohderyhmänä ovat sen asiakkaat ja oppilaitokset, Turvapuisto Pohjois-Suomen kohderyhmänä sen jäsenyritykset ja muiden yritysten ja oppilaitosten henkilöstö. Molempien koulutustavoitteiden voidaan siis katsoa vastaavan yritysten tavoitteita työturvallisuuden suhteen. Turvapuistossa opetetaan nimenomaan hyviä käytäntöjä työskentelyssä, tapoja välttää onnettomuuksia, toimia ergonomisesti tietyissä vaarallisiksi todetuissa työvaiheissa sekä keinoja välttää onnettomuuksia. Turvapuiston tavoitteena on pohjimmiltaan poistaa tapaturmat rakennustyömailta. (Turvapuisto Pohjois-Suomi 2017)

Turvapuiston rasti sisältävät kuitenkin myös koulutusta muille aloille sekä koulutusta työhyvinvointiin liittyvistä asioista, kuten ergonomiasta. Tällainen koulutus on myös keskeistä työhyvinvoinnin parantamisessa, koska globaalisti äkilliset onnettomuudet aiheuttavat vain noin 15 % työperäisistä kuolemista. Merkittävimpiä syitä ovat työperäiset syövätkä sydän- ja verisuonitaudit. Ensimmäiseen voidaan puuttua vähentämällä altistusta eri aineille, mihin liittyy keskeisesti oikeiden suojavälineiden käyttö sekä altistuksen välttämiseen pyrkivät toimintatavat. Vaarallisille aineille altistuminen on yksi keskeisimpiä työperäisten kuolemien aiheuttajia, altistus voi tapahtua pitkällä tai lyhyellä aikavälillä, ja johtaa välittömään kuolemaan tai parantumattomaan sairastumiseen. (Hämäläinen s. 14-17) Toki kemikaalialtistuksiin puuttuminen työntekijöiden koulutuksella on vähintäänkin haastavaa erilaisten kemikaalien valtavan määrän ja vaikean tunnistettavuuden vuoksi. Kemikaalien vaarallisuuteen onkin puututtu enemmän valtion ja kansainvälisten elinten toimesta: kemikaalien käyttöä sääntelevät kansallisella tasolla kemikaalilaki (2013/599), työturvallisuuslaki (2002/738) ja näiden perusteella annetut asetukset. EU:n tasolta annettua sääntelyä on REACH- asetus kemikaalien maahantuonnista ja rekisteröinnistä. (REACH-asetus 2006/1907) Työntekijöille suunnatut parannusmahdollisuudet tässä liittyvät lähinnä tunnetuimpiin aineisiin, kuten sementtiin, liittyvien vaarojen selvittämiseen sekä henkilösuojainten oikean käytön opettamiseen.

2.2 Koulutusmetodista

Turvapuiston perusidea on opettaa tilanteista visuaalisesti: turvapuistossa havainnollistetaan onnettomuusmetodeita ja niiden seuraamuksia. Seuraamukset on otettu mukaan havainnollistamaan, koska ne herättävät ihmisissä tunteita, ja tämän vuoksi auttavat muistamaan vaaran paikkoja. Esimerkkinä tunteiden herättämisestä ja turvallisuuden merkityksen

korostamisesta on Turvapuistokierroksen alussa (keväällä 2017) esitettävä video, joka kuvaa onnettomuuden jälkihoitoa ja sen seurauksia omaisille, työtovereille, esimiehille ja työpaikalle yleensäkin. Tämän videon vaikuttavuus tuli myös esiin joissain palautekyselyissä kohdassa ”Mitä kierroksesta jäi erityisesti mieleesi”. Turvapuiston toimintaidea ei ole vain selittää teoreettisia vaaroja ja miten välttää niitä, vaan tarkastella jo tapahtunutta vahinkoa ja opettaa, miten tällaisen syntyminen voidaan estää. (Rudus Oy 2017)

Onnettomuuskuvausten ohella turvapuisto sisältää myös teoreettista tietoa eri onnettomuuksista, ja tavoista välttää niitä. Rastit tarjoavat mahdollisuuden kokemusperäiseen oppimiseen sekä syvälliseen keskusteluun ohjaajan johdolla. (Räsänen et al. 2017 s. 18) Kokemusperäinen oppiminen siis mahdollistetaan ilman, että työntekijät joutuvat itse näkemään onnettomuuden tai kokemaan sen. Kokemusperäinen opetusmetodi on tehokas tapa vaikuttaa työntekijöiden asenteisiin turvallisuudesta. Työntekijöiden riskikäyttäytymisen ollessa merkittävä syy työtapaturmissa, voidaan siihen vaikuttaa tehokkaimmin asennevaikuttamisella, mihin tunnepohjainen opetus voi olla hyvinkin toimiva metodi. Osalla rasteilla mahdollistetaan myös se, että työntekijät pääsevät kokeilemaan itse turvallista tapaa tehdä asia. Tällaisia on ollut palautteiden mukaan esimerkiksi Turvapuisto Pohjois-Suomen alkusammutusrasti tai renkaantäyttämisen kokeileminen. Tällä mahdollistetaan oppiminen kokemuksen kautta. Turvapuiston opetustapaa on eri kirjallisuuslähteissä pidetty systemaattisena ja kokonaisvaltaisena, ja sen on todettu parantavan työntekijöiden kykyjä ja asenteita turvallisuuteen liittyen. (ks. esim. Reiman ym. 2015 s. 151-152)

Visuaalista havainnollistamista on toteutettu mallinukkejen avulla. Mallinuket ovat erivärisissä haalareissa riippuen siitä, ovatko ne toimineet oikein vai väärin. Tämän jatkuessa johdonmukaisesti läpi turvapuistokierroksen, jää asiakkaille mieleen kuva väärästä ja oikeasta toimintatavasta. (Rudus Oy 2017). Visuaalista oppimista on toteutettu myös eri vaiheissa turvapuistokierrosta esitettävien videoiden avulla. Audiitiivinen oppiminen tapahtuu kouluttajan selittäessä onnettomuustilannetta, siihen johtaneita syitä, miten se olisi voitu välttää ja sen seurauksia. (Räsänen et al. 2017 s.18) Visuaalisesti esitetty tilanne vahvistaa havainnoijan saamaa informaatiota tilanteesta ja siihen liittyvistä seikoista. Viimeisenä opetusta tukevana seikkana on lukeminen: Turvapuistossa on lukuisia kylttejä siitä, mitä riskejä tietyt työvaiheet sisältävät, miten niitä voidaan välttää ja mitkä ovat onnettomuuksien tyypillisimmät syyt. Rastit käsittelevät aina yhtä ympäristöä, mutta ne sisältävät useita eri tietoja turvallisuudesta tähän ympäristöön liittyen.

(Reiman ym. 2015 s. 149) Turvapuisto ei siis opeta vaiheita erikseen, vaan samaan rastiin on kerätty tietoa tiettyihin työvaiheisiin liittyvistä riskeistä. Tällöin kierrokselle osallistuvan on todennäköisesti helpompaa muistaa riskit työskennellessään tietyssä työkohteessa, kuin muistella oikeita työtapoja.

Turvapuistosta saadut palautteet myös tukevat näitä teoreettisia havaintoja oppimisen tehokkuudesta. Räsänen ja muiden esittämien haastattelujen perusteella voidaan todeta että tärkeimpinä oppimista tukevana tekijöinä Turvapuiston toiminnassa olivat havainnolliset työnkuvaukset, selkeä demonstrointi ja ongelmien esittäminen, suojavälineiden esittely ja sen soveltuvuus perehdytyspaikkana kaikille. Oppimista haittaavina tekijöinä taas nousivat esiin erityisesti sääolosuhteet, koulutuksen passiivisuus, kiireen sivuuttaminen riskitekijänä, elementtirakentamisen puuttuminen sekä suunnittelijoiden työturvallisuuskoulutuksen puutteellisuus. (Räsänen et al. 2017 s. 22-28) Osa näistä seikoista nousi esiin myös palautekyselyitä lukiessani, negatiivinen palaute liittyi paljolti turvapuiston kylmyyteen, siihen etteivät oppilaat päässeet tekemään itse rasteilla ja tiettyjen rastiaiheiden puuttuminen. Rastiaiheiden puuttuminen ei sinänsä ole koulutuksen tehokkuuteen liittyvä seikka, mutta yksi kehittämiskohde osallistujaryitysten ja kävijöiden taustan mukaan. Vuonna 2014 tehtyyn kyselyyn rastien hyödyllisyydestä ja herättävyydestä saatujen vastausten perusteella voidaan todeta, että suosituimmat rastit olivat enemmän tiettyihin ympäristöihin liittyviä, kuin yleisempiä turvallisuusrasteja. (Reiman ym. 2015 s. 151) Tästä voidaan tehdä varovainen päätelmä siitä, että osallistujat pitivät hyödyllisenä nimenomaan konkreettisia kuvauksia tietyistä työkohteista ja työpaikoista.

3. TUTKIMUSTULOKSET JA POHDINTAA

3.1 Osallistujista

Kyselyyn osallistuneiden toimialat jakautuivat seuraavasti:

Taulukko 1. Vastaajien (n = 1016) toimialajakauma,

2014	n		2015	n
teollisuus	139		teollisuus	260
talonrakentaminen	343		talonrakentaminen	78

kuntasektori	67	kuntasektori	22
maarakentaminen	14	maarakentaminen	0
koulutus/opetus	4	koulutus/opetus	0
ympäristöala	14	ympäristöala	0
muu	38	muu	21
tukku- ja vähittäiskauppa	2	tukku- ja vähittäiskauppa	0
terveydenhuolto	5	terveydenhuolto	4
opiskelija	5	opiskelija	0
Yhteensä	631		385

Turvapuiston palautelomakkeisiin vastanneiden henkilöiden määrä väheni voimakkaasti vuonna 2015. Tämä johtuu lähinnä kouluttajien aktiivisuudesta palautteiden keräämisessä. Muiden toimialojen kuin teollisuuden, talonrakentamisen, kuntasektorin ja muiden toimialojen vastaajien määrä väheni myös hyvin rajusti johtuen osittain myös tavasta merkitä eri toimialoja taulukkoon: vuoden 2014 alkupuolelta taulukkoon oli kirjattu Turvapuiston harjoittelijoiden toimesta melko mielenkiintoisia tietoja, kuten toimiala ”opiskelija”. Koska vastaajamäärät olivat muuttuneet melko suuresti vuosien välillä, on kiinnostavinta verrata suhteellisia osuuksia vastaajista.

Taulukko 2. Toimialojen osuudet vastaajista (n = 1016)

2014	osuus		2015	osuus
teollisuus	0,22		teollisuus	0,68
talonrakentaminen	0,54		talonrakentaminen	0,20
kuntasektori	0,11		kuntasektori	0,06
maarakentaminen	0,02		maarakentaminen	0
koulutus/opetus	0,01		koulutus/opetus	0
ympäristöala	0,02		ympäristöala	0
muu	0,06		muu	0,05
tukku- ja vähittäiskauppa	0,003		tukku- ja vähittäiskauppa	0
terveydenhuolto	0,01		terveydenhuolto	0,01
opiskelija	0,01		opiskelija	0

Teollisuuden vastaajien osuus yli kolminkertaistui vuosien 2014 ja 2015 välillä. Talonrakentamisen vastaajien osuus taas puolittui, samoin kuntasektoria edustavien vastaajien. Muiden toimialojen osuus pysyi suunnilleen samana, kuten myös terveydenhuoltoalan edustajien. Koska erot ovat niin vähäisiä, voidaan olettaa, että määrässä ei ole tapahtunut merkittävää muutosta liittyen Turvapuiston toimintaan.

Turvapuiston vastaajamääriä tutkaillessa voidaan havaita toiminnan painottuminen rakentamiseen ja teollisuuteen. Tämä on perusteltua huomioiden kuolemaan johtaneet tapaturmat ja tapaturmataajuus. Melkein kolmasosa kuolemaan johtaneista tapaturmista Suomessa sattuu rakennusalalla (Tilastokeskus 2014). Muita kuolemaan johtavia tapaturmia sattui teollisuuden sekä kuljetuksen ja varastoinnin aloilla. Turvapuiston ja rakennusteollisuuden tavoitteena on poistaa nämä kuolemaan johtaneet tapaturmat täysin, minkä vuoksi erityisesti rakennusalan työntekijöille suunnatut rastit ovat perusteltuja. Vaikka ei huomioitaisi kuolemaan johtaneita tapaturmia vaan ainoastaan tilastoidut tapaturmat, on rakennusalan tilanne siltikin melko huono. Rakennusalan tapaturmataajuus on 2,5 kertaa korkeampi kuin kaikkien toimialojen keskimäärin. Myös eri teollisuudenalojen tapaturmataajuus on vaihtelevan korkea, mutta useat teollisuudenalat ylittävät keskiarvon selkeästi. (Tilastokeskus 2013) Näilläkin perusteilla Turvapuiston rastien painottuminen rakentamiseen on perusteltua, koska tällä alalla sattuu suuri osa työtapaturmista, ja huomattavasti työtapaturmia verrattuna myös muihin toimialoihin. Näillä perusteilla on myös ymmärrettävää, miksi näiden toimialojen yritykset järjestävät mieluiten vierailuja Turvapuistoon. Tämä selittää vahvasti tiettyjen vierailijaryhmien, kuten talonrakentamisen ja teollisuuden korkeaa määrää. Tämä selittää myös joidenkin kävijäryhmien vähäistä määrää: esimerkiksi terveydenhuollon ja opetuksen aloilla työtapaturmat ovat selkeästi keskimääräisen tapaturmataajuuden alapuolella, eikä näillä aloilla ole sattunut kuolemaan johtaneita työtapaturmia vuosiin. (Tilastokeskus 2013 & 2014) Näiden alojen työhyvinvointitekijät liittyvät enemmän kuormitukseen ja ergonomiaan kuin äkillisiin tapaturmiin, joten näiden alojen työturvallisuuden ja työhyvinvoinnin parantamiseen Turvapuisto ei nykyisellään ole optimaalinen.

Turvapuiston kävijöiden ikäryhmät ja sukupuolet jakautuivat seuraavasti:

Taulukko 3: Turvapuistokyselyyn vastanneiden (n = 1098) sukupuoli- ja ikäjakaumat

Sukupuoli	n		Sukupuoli	n
mies	555		mies	336
nainen	137		nainen	70
Ikä			Ikä	
15-24	158		15-24	70
25-34	185		25-34	83
35-44	134		35-44	95
45-54	140		45-54	78
55-64	107		55-64	74

Kuten jo toimialoista voidaan päätellä, olivat miehet huomattavan yliedustettuina vastaajissa. Ikäryhmissä merkittäviä eroja ei ole suoraan havaittavissa.

Taulukko 4: suhteelliset osuudet vastaajista (n = 1098)

Sukupuoli	osuus	Sukupuoli	osuus
Mies	0,80	Mies	0,83
Nainen	0,20	Nainen	0,17
Ikä			
15-24	0,22	15-24	0,18
25-34	0,26	25-34	0,22
35-44	0,19	35-44	0,24
45-54	0,19	45-54	0,20
55-64	0,15	55-64	0,19

Keskihajonta ikäryhmissä oli vuonna 2014 25,9 ja 2015 8,6. Tässä tapauksessa 95 % luottamusväli ikäryhmissä on 0,003. Sen ulkopuolelle jääviä muutoksia ovat melkein kaikki muutokset, kuitenkin muutosten kokoluokka on melko vähäistä, ja liittyy todennäköisesti vain vastaajien melko satunnaiseen ikäjakaumaan.

Turvapuiston vastaajien työsuhteen muoto jakautui seuraavasti:

Taulukko 5: vastaajien (n = 900) työsuhteen muoto

2014	n	2015	n
Toistaiseksi voimassa oleva	417	Toistaiseksi voimassa oleva	288
Määräaikainen	104	Määräaikainen	87
Vuokratyöntekijä	3	Vuokratyöntekijä	1
Yhteensä	524		376

Toistaiseksi voimassa olevien työsuhteiden määrä oli selkeästi suurin molempina vuosina. Tämä kertoo ehkä siitä, että jäsenyritykset kouluttavat turvallisuuteen mieluiten omaa vakituista henkilöstöään, ja kesätyöntekijöiden ja muiden määräaikaisten sekä vuokratyöntekijöiden työturvallisuusosaamiseen ei kiinnitetä niin paljon huomioita. Toisaalta määräaikaisten työntekijöiden osuus voi olla melko vähäinen teollisuuden ja rakentamisen toimialoilla.

Taulukko 6 Suhteelliset osuudet eri työsuhdetyypeistä (n = 900):

2014	osuus	2015	osuus
Toistaiseksi voimassa oleva	0,80	Toistaiseksi voimassa oleva	0,77
Määräaikainen	0,20	Määräaikainen	0,23
Vuokratyöntekijä	0,01	Vuokratyöntekijä	0,01

Määräaikaisten työntekijöiden osuus on noin viidennes molempina vuosina. Tämä luku on melko suuri ottaen huomioon, että määräaikaisten työntekijöiden osuus työvoimassa olevista miehistä vaihtelee kausittain 10 % ja 15 %:n välillä. (Tilastokeskus 2017) Tietämättä Oulun seudun työvoimatilannetta tämän tarkemmin voitaisiin vetää varovainen johtopäätös, että määräaikaisia työntekijöitä koulutetaan työturvallisuuteen Turvapuistossa suhteellisesti enemmän kuin toistaiseksi voimassa olevissa työsuhteissa olevia. Turvapuistoa käytetään siis työntekijöiden perehdyttämiseen, useat vastaajat olivat kesätyöntekijöitä, jotka olivat ensimmäistä kertaa kyseisellä alalla töissä, ja ensimmäistä kertaa turvapuistossa.

Taulukko 7 Työntekijöiden kokemus edustamaltaan toimialalta (n = 900):

2014	a		2015	a
Keskimääräinen työkokemus	13,9		Keskimääräinen työkokemus	13,8
Ei yhtään työkokemusta	37		Ei yhtään työkokemusta alalta	27
Ei yhtään työkokemusta, suhteellinen osuus	0,05		Ei yhtään työkokemusta, suhteellinen osuus	0,07

Vastaajilla oli keskimääräistä työkokemusta siis reilusti yli kymmenen vuoden ajalta. Noin 5%:lla ei ollut ollenkaan työkokemusta alaltaan, tämä oli huomattavasti pienempi kuin määräaikaisten osuus. Suurin osa määräaikaisistakin oli siis työskennellyt aiemmin kyseisellä alalla. Turvapuiston vastaajista verrattain suuri osa oli alallaan melko kokeneita, ainakin keskimääräisellä työkokemuksella mitattuna. Tämä on hyvä huomioida turvapuiston toimintaa kehittäessä ja palautteita arvioitaessa. Turvapuistoa käytetään myös verrattain paljon vanhojen työntekijöiden kouluttamiseen. Tällaisille ryhmille vaaditaan todennäköisesti hyvin erilaista sisältöä koulutukselta ja rasteilta. Turvapuistossa vierailee siis kahden hyvin erilaisen ryhmän vierailijoita: sekä perehdytettäviä että kokeneita työntekijöitä, koulutuksen saaminen soveltuvaksi näille molemmille ryhmille on haasteellista.

Osallistujien vastaukset heidän kokemuksiaan koskeviin kysymyksiin jakautuivat seuraavasti:

Taulukko 8 Vastaukset kokemuksiin koskeviin kysymyksiin (n = 1138)

2014	n	osuus	n	osuus
	Kyllä	Suhteellinen osuus kyllä	Ei	Suhteellinen osuus Ei
Ollut työsuojelupäällikkö	56	0,08	664	0,91
On käynyt Espoon turvapuistossa	24	0,03	692	0,95
Omistaa työturvallisuuskortin	635	0,87	93	0,13
Suorittanut EA-kurssin	466	0,64	258	0,35
On ollut työtapaturmassa, joka on vaatinut yli 3pv poissaolon	182	0,25	542	0,74

On ollut työsuojeluvaltuutettu	108	0,15	598	0,82
On käynyt aiemmin Pohjois-Suomen Turvapuistossa	57	0,08	667	0,92
Omistaa tulityökortin	430	0,59	303	0,42
On ollut työpaikassa, jossa on sattunut yli 3 pvä työtapaturma	486	0,67	237	0,33
Vastaajia yhteensä	728			

	2015	n	osuus	n	osuus
		Kyllä	Suhteellinen osuus kyllä	Ei	Suhteellinen osuus Ei
Ollut työsuojelupäällikkö		14	0,034	392	0,96
On käynyt Espoon turvapuistossa		12	0,03	399	0,97
Omistaa työturvallisuuskortin		322	0,79	88	0,21
Suorittanut EA-kurssin		258	0,63	152	0,37
On ollut työtapaturmassa, joka on vaatinut yli 3pv poissaolon		101	0,25	311	0,76
On ollut työsuojeluvaltuutettu		51	0,12	359	0,88
On käynyt aiemmin Pohjois-Suomen turvapuistossa		42	0,10	369	0,90
Omistaa tulityökortin		265	0,65	149	0,36
On ollut työpaikassa, jossa on sattunut yli 3 pvä työtapaturma		327	0,80	76	0,19
Vastaajia yhteensä		410			

Hyvin vähäinen osuus vastaajista oli ollut työsuojelupäällikkö, käynyt missään turvapuistossa tai toiminut työsuojeluvaltuutettuna. Espoon turvapuistossa käyminen oli vastaajien keskuudessa huomattavasti harvinaisempaa kuin Turvapuisto Pohjois-Suomessa käyminen. Suurella osalla vastaajista oli työturvallisuuskortti suoritettuna ja oli ollut työpaikassa, jossa on sattunut yli kolmen päivän poissaoloon johtanut tapaturma. Tasaisemmin verrattuna edellisiin olivat jakautuneet tulityökortin ja ensiapukurssin suorittaneiden osuus ja työtapaturmassa oleminen. Turvapuiston toimintaa kehitettäessä tulisi siis huomioida se, että vain osalla vastaajista on perustietoja työturvallisuudesta, tulenkäsittelystä ja ensiavusta, vaikka heillä olisikin useiden vuosien kokemus joltain toimialalta.

3.2 Rastikohtaiset palautteet

Rastikohtaisten palautteiden keskiarvot olivat seuraavanlaiset:

Taulukko 9 rastikohtaisten arvostelujen keskiarvot (n = 1138)

	Keskimääräinen arvosana 2014	Keskimääräinen arvosana 2015
Turvallisuusjohtaminen	4,11	4,24
Kulunvalvonta ja harmaatalous	3,83	3,91
Perustus- ja runkorakentaminen	4,02	4,09
Talotekniikkarakentaminen	3,97	4,11
Sisävalmistusvaihe	4,14	4,16
Korjausrakentaminen	4,05	4,15
Kiinteistöhuolto	3,65	3,77
Työmaan kuljetukset ja siirrot	3,89	3,93
Kaivantojen suunnittelu ja toteuttaminen		4,24
Kaivannot ja kaivuutyö	4,18	4,23
Pilaantuneet maat		3,6
Valaistus	3,84	3,61
Ilmalinjat	4,04	3,96
Liikenteen ohjaaminen	3,48	3,67
Asfaltointityömaa	3,53	3,81
Alkusammutus		4,01
Rakentaminen teollisen prosessin yhteydessä	3,77	3,90
Nostoturvallisuus	4,08	4,22
Työkalut ja nostimet	4,06	4,24
Teollisuuspalvelut		3,82
Pientalotyömaa	4,04	4,04
Turvallisuusnäyttely ja henkilösuojaimet	4,39	4,45

Suosituin rasti molempina vuosina oli turvallisuusnäyttely ja henkilösuojaimet. Tämä rasti sai myös mainintoja kirjallisessa palautteessa, vuonna 2014 henkilösuojaimiin viitattiin 29 kertaa ja vuonna 2015 9 kertaa kohdassa ”Mitä kierroksesta jäi erityisesti mieleesi”. Vähiten pidetty rasti oli vuonna 2014 liikenteen ohjaaminen, tämä rasti oli melko vähän pidetty myös vuonna 2015, jolloin vähemmän pidettiin rastista pilaantuneet maat. Myös asfaltointityömaa-, valaistus- ja kiinteistöhuoltorastit saivat melko alhaisia arvosanoja. Hyvää sanallista palautetta saivat alkusammutusrasti, joka sai vuonna 2014 2 mainintaa ja vuonna 2015 9 mainintaa. Työmaan kuljetukset ja siirrot – rastilla oli molempina vuosina esitetty työkoneen murskaama henkilöauto, joka myös oli jäänyt usean vastaajan mieleen saaden neljä mainintaa. Mielenkiintoinen lisähavainto on, että osa vastaajista on arvioinut rastin *pilaantuneet maat* joka on kyllä kyseisessä kyselylomakkeessa, mutta jota tosiasiaassa ei ole toteutettu. Tämä rasti sai yli sata arvostelua, joten palautelomakkeen uskottavuus heikkenee siinä. Syynä on todennäköisesti vastaajien tapa arvostella kaikki rastit riippumatta siitä, kävivätkö he niillä, ja rastien nimien epäselvyys kierroksen aikana.

Yleisesti arvioiden rastit saivat hyviä arvosanoja, arvosanoja 1 annettiin vuonna 2015 yhteensä 62, joka on vain 2,8 arvosanaa 1 rastia kohden ja 0,11 vastaajaa kohden, keskihajonta tälle oli 2,06 eli huonot arvosanat olivat jakautuneet hyvin tasaisesti rastien välille. Vuonna 2014 vastaavat luvut olivat 99 arvosanaa 1, keskimäärin 5,5 rastia kohden, 0,37 vastaajaa kohden sekä arvosanojen keskihajonta 4,26. Vuonna 2014 negatiivisessa palautteessa korostuivat rastit liikenteen ohjaaminen, rakentaminen teollisen prosessin yhteydessä ja asfaltointityömaa. Nämä rastit saivat arvosanoja 1 yli kaksinkertaisesti verrattuna rastien keskiarvoon. Vuonna 2015 negatiivista palautetta saivat erityisesti rastit teollisuuspalvelut, kiinteistöhuolto sekä työmaan kuljetukset ja siirrot.

Arvosanoja 5 taas annettiin vuonna 2014 2445 kappaletta eli 135,8 rastia kohden ja 4,47 vastaajaa kohden. Vuoden 2015 vastaavat luvut olivat 1295 arvosanaa 5, 4,85 vastaajaa kohden ja 58,9 rastia kohden. Eniten arvosanoja 5 vuonna 2014 saivat rastit turvallisuusjohtaminen, sisävalmistusvaihe, kaivannot ja kaivuutyö sekä turvallisuusnäyttely ja henkilösuojaimet. Turvallisuusnäyttely ja henkilösuojaimet –rasti oli selkeästi pidetyin näistä. Vuoden 2015 vastaavat rastit olivat Turvallisuusnäyttely ja henkilösuojaimet, turvallisuusjohtaminen, sisävalmistusvaihe, sekä kaivannot ja kaivuutyö.

Rastikohtaisissa palautemäärissä oli myös huomattavaa vaihtelua:

Taulukko 11 rastikohtaiset palautemäärät (n = 1138)

Vastausmäärät	N	N
Turvallisuusjohtaminen	534	266
Kulunvalvonta ja harmaatalous	435	151
Perustus- ja runkorakentaminen	523	267
Talotekniikkarakentaminen	463	206
Sisävalmistusvaihe	527	243
Korjausrakentaminen	518	168
Kiinteistöhuolto	305	139
Työmaan kuljetukset ja siirrot	426	228
Kaivantojen suunnittelu ja toteuttaminen		167
Kaivannot ja kaivuutyö	547	177
Pilaantuneet maat		105
Valaistus	356	114
Ilmalinjat	484	191
Liikenteen ohjaaminen	338	118
Asfaltointityömaa	326	105

Alkusammutus		146
Rakentaminen teollisen prosessin yhteydessä	381	185
Nostoturvallisuus		201
Työkalut ja nostimet	430	191
Teollisuuspalvelut		106
Pientalotyömaa	499	131
Turvallisuusnäyttely ja henkilösuojaimet	522	227
Keskiarvo	447,9	174,0
Keskihajonta	81,0	51,3

Lukuisia vastauksia sai molempina vuosina rasti turvallisuusjohtaminen. Tämä selittyy luultavasti sillä, että kyseisellä rastilla vierailevat käytännössä kaikki turvapuiston kävijät, koska tämä on ensimmäinen rasti useimmilla kierroksilla. Seuraavaksi eniten vastauksia sai vuonna 2014 kaivannot ja kaivuutyö –rasti, joka oli myös yksi vuoden 2014 suosituimpia rasteja. Tätä selittää todennäköisesti rastin mieleenpainuvuus ja useat vierailut rastilla. Vuonna 2015 taas eniten vastauksia sai rasti perustus- ja runkorakentaminen. Tämän rastin keskiarvo ei ollut kovin korkea, joten rastilla on todennäköisesti vierailtu usein, koska rasti ei erottunut palautteissa mitenkään erityisesti. Turvallisuusnäyttely- ja henkilösuojaimet –rasti sai molempina vuosina lukuisia vastauksia, tätä selittää rastin suosio ja mieleenpainuvuus, ja taustalla on varmasti lukuisia vierailuja ko. rastilla.

3.3 Toimialakohtainen palaute

Rasteille annetut arvosanat vaihtelivat myös toimialoittain.

Taulukko 12 rastikohtaiset palautteet toimialoittain (n = 1138)

Toimialakohtaiset palautteet	2014			
Toimiala	Keskiarvo	Keskihajonta	Määrä	95% Luottamusväli
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta				
Kuntasektori	4,17	0,75	67	0,18
Maanrakentaminen	3,97	0,73	14	0,38
Muu	3,96	0,84	55	0,22
Talonrakentaminen	3,91	0,93	349	0,10
Teollisuus	4,01	0,85	139	0,14
Toimialakohtaiset palautteet	2015			
	Keskiarvo	Keskihajonta	Määrä	95% Luottamusväli
Hallinto- ja	4,38	0,89	3	1,00

tukipalvelutoiminta				
Kuntasektori	4,04	1,10	21	0,47
Maanrakentaminen				
Muu	4,49	0,65	20	0,29
Talonrakentaminen	4,00	0,95	77	0,21
Teollisuus	4,00	1,04	281	0,12

Vuonna 2014 parhaita arvosanoja Turvapuiston rasteille antoivat kuntasektorin vierailijat. Huonoimmat arvosanat taas tulivat talonrakentamisesta, maanrakentamisesta ja muista toimialoista, näistä matalinta ei voida sanoa 95% varmuudella, koska vaihtelut jäävät luottamusvälin sisään. Teollisuuden vierailijat antoivat hieman parempaa palautetta kuin edellä mainitut kolme toimialaa. Vuonna 2015 parhaat arvosanat antoivat muiden toimialojen vierailijat. Hallinto- ja tukipalvelutoiminnan antamien arvosanojen luottamusväli on niin korkea, ettei hyvästä palautteesta voida vetää kovin paljoa johtopäätöksiä. Arvosanat olivat parantuneet jossain määrin kaikilla toimialoilla paitsi teollisuudessa, mutta kaikki muutokset jäävät 95% luottamusvälin sisään pois lukien muiden toimialojen antamat arvosanat, joten näistä parannuksista ei voida juurikaan vetää johtopäätöksiä.

Suullinen palaute viittaisi kuitenkin siihen, että Turvapuiston rasteja pidetään hieman liian rakentamispainotteisina: vuonna 2014 puiston mainittiin soveltuvan hyvin rakentajille kolme kertaa ja kehuttiin rakentamiseen liittyviä rasteja 17 kertaa. Vuonna 2015 taas puiston rastien soveltuvan rakentamiseen 13 kertaa. Oman teollisuuden rasteja olisi vuonna 2014 kaivannut enemmän kuusi (6) vastaajaa ja vuonna 2015 viisi kertaa. Nämä määrät ovat melko suuria ottaen huomioon, että parannusehdotuksia antoi yhteensä 103 vastaajaa vuonna 2014 ja 51 vastaajaa vuonna 2015. Turvapuiston kierrokset tosin on suunniteltu jonkin verran vierailijayrityksen toiveiden mukaan, mikä voi lisätä tai vähentää rakentamispainotteisuutta tarpeen mukaan. Erityisen paljon tyytyväisyyttä rasteissa muissa ryhmissä kuin rakentajissa herätti erityisesti vuoden 2015 sammutusrasti, jota kehui sanallisesti 15 vastaajaa, saman verran kehuja sai vuoden 2014 kaivantorasti.

3.4 Palautteet ajankäytöstä

Rastikäyntien määrässä oli vaihtelua sekä eri vuosina että eri toimialoilla.

Taulukko 13 rasti-arvostelujen määrä toimialoittain (n = 1139)

Rastikäyntejä keskimäärin	2014	N	N	Rastikäyntejä keskimäärin	2015	N	N
Toimiala	Rastiarvosteluja yhteensä	Vastaa jia	Rastikäyntejä vastaajaa kohden	Toimiala	Rastiarvosteluja yhteensä	Vastaa jia	Rastikäyntejä vastaajaa kohden
Hallinto- ja tukipalveluointi				Hallinto- ja tukipalveluointi	26	3	8,67
Kuntasektori	703	67	10,49	Kuntasektori	313	21	14,90
Maanrakentaminen	205	14	14,64	Maanrakentaminen			
Muu	579	55	10,53	Muu	173	20	8,65
Talonrakentaminen	4169	349	11,95	Talonrakentaminen	674	77	8,75
Teollisuus	1258	139	9,05	Teollisuus	2518	277	9,09
Yhteensä	6914	624	11,08		3678	395	9,31

Vuonna 2014 useimmilla rasteilla kävivät maanrakentamisen ryhmät, vähiten rasteja taas kävivät teollisuuden vierailijat. Vuonna 2015 eniten rasteja kävivät kuntasektorin vierailijat, vähiten rasteja taas kävivät muiden toimialojen vierailijat. Keskimääräiset rastikäynnit vähenevät melkein viidenneksellä vuosien 2014 ja 2015 välillä. Rastikäynnit vähenivät myös melkein kaikilla toimialoilla, ainoastaan kuntasektorin vierailijoiden käymien rastien määrä kasvoi selkeästi, teollisuuden vierailijoiden käymät rastit nousivat hyvin vähäisesti. Suurin lasku oli talonrakentamisen vierailijoiden käymissä rasteissa, myös muiden toimialojen vierailijoiden käymät rastit vähenivät.

Keskimääräisten rastikäyntien määrän väheneminen oli erikoista siltäkin kannalta, että turvapuistossa olevien rastien määrä kasvoi viidellä vuosien 2014 ja 2015 välillä. Tämä voi kertoa hieman korkeammasta erikoistumisesta eri toimialoille tai rastien sisällön muuttumisesta niin, että rasteihin jouduttiin käyttämään enemmän aikaa. Usea vastaaja valittikin sanallisessa palautteessa kiirettä turvapuistokierroksen aikana. Vuonna 2014 11 vastaajaa valitti kiirettä tai ajanpuutetta Turvapuistossa käydessään, vuonna 2015 vastaavaa valitti 10 vastaajaa. Kiirettä valittaneiden suhteellinen osuus siis kaksinkertaistui vuosien 2014 ja 2015 välillä. Tämä voi kertoa siitä, että Turvapuistossa käytiin hätäisemmin ja rasteihin käytettiin vähemmän aikaa kuin vastaajat olisivat halunneet. Ottaen huomioon keskimäärin käytyjen rastien vähenemisen, on tässä syvemmän tarkastelun paikka.

Taulukko 14 Turvapuistovierailun kesto (n = 631):

Vierailun kesto	H	H
	2014	2015

keskiarvo	2,28	2,04
keskihajonta	0,88	1,01
määrä	408	223
luottamusväli	0,085	0,13

Turvapuistovierailun kesto on siis lyhentynyt noin 15 minuutilla vuodesta 2014 vuoteen 2015. Tämän perusteella kiireen voidaan katsoa lisääntyneen, mitä havaintoa myös suullinen palaute tuki. Rasteihin käytettyä aikaa ei toisaalta voida arvioida samalla tavoin: vuonna 2014 yhteen rastiin käytettiin aikaa keskimäärin 0,21 tuntia eli 12,6 minuuttia, kun taas vuonna 2015 yhteen vierailtuun rastiin käytettiin aikaa keskimäärin 0,22 tuntia eli 13,2 minuuttia. Rasteihin käytetyt ajat ovat siis pysyneet suunnilleen samana tällä aikavälillä. Kuitenkin osa vastaajaryhmistä koki kiireen lisääntyneen turvapuistokäynneillä. Tämä voi johtua siitä, että kiirettä kommentoitiin suullisessa palautteessa vain, jos se koettiin häiritseväksi, ja yhden ison vierailijaryhmän kokema kiire voi vaikuttaa huomattavasti saatuun palautteeseen, koska suullisen palautteen määrä oli hyvin vähäistä molempina vuosina. Turvapuistokierroksia järjestettäessä tulee toki huomioida se, että varataan riittävästi aikaa rastien läpikäymiseen, mutta saadun palautteen ja turvapuistokierroksiin käytettyjen aikojen perusteella tällaisiin toimenpiteisiin ei välttämättä ole vielä yleisemmin tarvetta.

Kierroksen kesto on tosin lyhentynyt enemmän kuin yhteen rastiin käytettävän ajan verran, ja vastaajilta saadun sanallisen palautteen mukaisesti turvapuistokäynnin aikana jäi useita asioita käymättä. Tällaista palautetta antoi sanallisessa osiossa vuonna 2014 seitsemän (7) vastaaja suoraan, 6 toivoi enemmän oman alan rasteja ja 13 toivoi asioiden syvällisempää läpikäymistä. Vuonna 2015 9 vastaajaa koki, ettei kierroksen aikana ehditty käydä tarpeeksi asioita, oman alan rasteja toivoi enemmän 5 vastaajaa sekä 10 asioiden syvällisempää läpikäyntiä. Tämän perusteella kiireen voidaan katsoa lisääntyneen rastien läpikäymisessä huolimatta lisääntyneestä ajankäytöstä rasteja kohden. Tämän perusteella tulisi arvioida lisää rasteihin tosiasiaassa käytettyä aikaa, mutta tämä ei ole mahdollista tämän tutkimuksen puitteissa. Vierailujen kestoihin ja rasteihin käytettäviin aikoihin tulee kuitenkin jatkossa kiinnittää huomiota, ja mahdollisesti hankkia tietoa näistä, jotta toimintaa ja osallistujien tyytyväisyyttä voidaan kehittää edelleen. Turvapuistokierroksen kestoja ei siis missään nimessä kannata lyhentää, koska osallistujien tyytyväisyyden ja annetun sanallisen palautteen perusteella voisi toivoa enemmänkin asioiden läpikäymistä ja ajankäyttöä turvapuistovierailuun.

3.5 Mielipiteet Turvapuiston hyödyllisyydestä ja käyntikokemuksesta

Vastaajien käyntikokemusta ja ajatuksia Turvapuiston hyödyllisyydestä mitattiin lomakkeessa kysymyksillä ”Voisitko itse tulla uudestaan” ja ”Suositteletko Turvapuistoa”. Tällaisiin kyllä/ ei – kysymyksiin saatiinkin lukuisia vastauksia:

Taulukko 15 vastaajien tyytyväisyys Turvapuistoon (n = 1271)

Tyytyväisyys vierailuun	N	N
2014	Voisiko käydä uudelleen Turvapuistossa	Suosittelko turvapuistoa
Kyllä	302	316
Ei	19	2
Muu/epäselvä	76	91
Yhteensä	397	407
Suhteellinen osuus "Kyllä"	0,76	0,78
Suhteellinen osuus "Ei"	0,048	0,01
2015	Voisiko käydä uudelleen Turvapuistossa	Suosittelko turvapuistoa
Kyllä	208	233
Ei	13	2
Muu/epäselvä	11	0
Yhteensä	232	235
Suhteellinen osuus "Kyllä"	0,90	0,99
Suhteellinen osuus "Ei"	0,06	0,01

Saatujen vastausten perusteella Turvapuistoon ollaan hyvin tyytyväisiä. Suuri osa vastaajista olisi valmis vierailemaan Turvapuistossa uudestaan. Turvapuistoa ollaan valmiita suosittelemaan tätäkin innokkaammin. Koska useissa vastauksissa oli lisätietoja, ei ”kyllä”-vastausten määrästä voi suoraan päätellä tyytyväisyyden kehityksestä. Sellaisten vastaajien osuus, jotka olisivat valmiita käymään Turvapuistossa varauksetta uudestaan, on noussut vuoteen 2015. Vuonna 2014 vastaukset sisälsivät kuitenkin useita lisätietoja, ja olivat tyypiltään esimerkiksi seuraavanlaisia ”kyllä, kesällä”. Nämä vastaukset luokiteltiin muihin/epäselviin vastauksiin. Vuonna 2015 näitä oli huomattavasti vähemmän. Näiden muiden/epäselvien jakauma oli negatiivisempi kuin selvien vastauksien jakauma, mutta tyytyväiset kävijät olivat kuitenkin enemmistönä näissä. Vastaajien voidaan ainakin näiden vastausten perusteella katsoa olevan kohtuullisen tyytyväisiä Turvapuiston toimintaan ja sieltä saamaansa oppiin. Suurin syy, miksei Turvapuistossa käytäisi uudestaan, oli vastaajien kokemus siitä, etteivät he saaneet hyödyllistä tietoa vierailustaan. Tämä ongelma liittyy

vierailijoille soveltuvien rastien olemassaoloon ja valintaan, sekä kaikille soveltuvaan yleisen työtyöturvallisuuden opettamiseen. Joidenkin vastaajien mielestä Turvapuisto soveltuu parhaiten työturvallisuuden opettamiseen opiskelijoille tai muille ”aloittelijoille”. Osan vastaajista mielestä Turvapuisto soveltuu erityisesti rakennusalalle ja sen opiskelijoille.

3.6 Muu palaute

Yleisin Turvapuistosta annettu negatiivinen palaute liittyi kylmyyteen. Vuonna 2014 kylmää valitti sanallisessa palautteessa 9 vastaajaa, säätä 2 vastaajaa ja 2 vastaajaa tulisivat uudestaan vain kesällä. Vuonna 2015 taas kylmyyttä valitti jopa 18 vastaajaa, säätä 8 vastaajaa ja 3 tulisi uudestaan vain kesällä. Tämä säästä annettu palaute on palautelomakkeissa selkeästi eniten koettu epämiellyttäväksi turvapuistokäynneillä. Vuosien väliset erot näkyivät ehkä siinä, että vuoden 2015 vastaukset sijoittuivat jonkin verran enemmän talviaikaan. Turvapuisto ei itse voi vaikuttaa säätilaan vierailujen aikana, eikä vierailuja ole aikatauluista johtuen järkevää sijoittaa vain kesäaikaan. Turvapuisto ei myöskään voi käytännössä voi vaikuttaa siihen, että rastit sijaitsevat ulkotiloissa. Puiston kattaminen tai rastien lämmittäminen tulisi hyvin kalliiksi ympärivuotisesti. Kuitenkin joitain parannuksia voidaan tehdä. Useat vastaajat antoivat palautetta siitä, että Turvapuisto voisi tiedottaa paremmin siitä, että paikka on ulkona. Espoon Rudus Turvapuisto esimerkiksi kertoo verkkosivuillaan paikan olevan ulkona ja ohjeistaa pukeutumaan sään mukaan. Tämän voisi ilmaista selkeästi Turvapuiston verkkosivuilla ja ohjeistaessa rasteille tulevia kävijäryhmiä.

Toinen vastaajilta parannusehdotuksia herättänyt seikka oli Turvapuiston löydettävyyden. Useiden vastaajien mielestä opastekylttejä Turvapuistoon oli liian vähän Hiltusentiellä, mikä teki puiston vaikeasti löydettäväksi. Tällaista palautetta oli antanut vuosina 2014–2015 yhteensä n. 20 vastaajaa. Itsekin koin Turvapuiston kyltin hieman hankalasti löydettäväksi erityisesti autolla liikkeellä oleville henkilöille, joten hieman paremmin tielle näkyvä opastus voisi olla hyödyksi kävijäryhmiä ajatellen. Turvapuisto ei myöskään erotu tielle ympäröivästä teollisuusalueesta, joten tätä ei suoraan voida käyttää paikan paremman löydettävyyden takaamiseen. Ongelma voitaisiin ratkaista selkeästi tielle näkyvällä kyltillä, josta ilmenee jo hieman kauempaa, mitä kyseisessä osoitteessa on. Parannusehdotuksesta saataisiin melko vähäinen hyöty Turvapuiston kannalta,

mutta kierrokselle osallistujien saapuminen paikalle hieman nopeammin opastuksen tehokkuuden vuoksi jättää aikaa Turvapuiston varsinaisen käyttötarkoituksen toteuttamiseen.

3.7 Kouluttajille annettu palaute

Palautelomakkeessa olevaan kohtaan ”palaute kouluttajalle” oli annettu lähes yksinomaan positiivista palautetta. Tähän kohtaan vastasi vuonna 2014 179 henkilöä ja vuonna 2015 130 vastaajaa. Vuonna 2014 annetusta palautteesta seitsemän (7) sisälsi erilaisia parannusehdotuksia, joista kolme (3) ei liittynyt suoraan kouluttajan toimintaan. Vuonna 2015 annetusta palautteesta taas myös seitsemän (7) sisälsi parannusehdotuksia, joista vain kaksi (2) liittyi kouluttajan toimintaan. Parannusehdotukset liittyivät pääasiassa kouluttajan äänenkäyttöön, joka ei suurissa vastaajaryhmissä välttämättä kuulunut kaikille. Kouluttajien saamat palautteet olivat hyvin suurilta osin kiitteleväää, osallistujat olivat todella tyytyväisiä tapaan ohjata turvapuistokierros. Erityisen paljon kiitosta saivat kouluttajien hyvät ja omakohtaiset esimerkit aiheista, kouluttajien innostus aiheeseen, kyky tehdä turvallisuusasioista selkeitä ja mielenkiintoisia sekä rento asenne.

Kouluttajien osalta Turvapuiston toiminnasta tuskin löytyy enää parannettavaa. Toki palautteita lukiessa on huomioitava, että palautelomakkeiden jako ja kerääminen on hyvin kouluttajakohtaista eli vastaukset jakautuvat samojen kouluttajien toiminnasta. Kuitenkin voidaan varmuudella sanoa, että ainakin näiden kouluttajien toiminta on vastaajille mieleistä. Useiden vastaajien, jotka eivät sinänsä olleet tyytyväisiä Turvapuiston toimintaan, mielestä kouluttajat vetivät koulutuksen kuitenkin hyvin. Turvapuiston tulee siis jatkaa hyvien kouluttajien käyttöä, ja kouluttaa uusia yhtä hyvin toimivia kouluttajia vetämään turvapuistokierroksia.

4. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Turvapuisto Pohjois-Suomi on työturvallisuuden koulutuspaikka Pohjois-Suomen alueella. Turvapuisto toimii yhdistyksen alla, ja sen jäseninä ovat Pohjoissuomalaiset yritykset, oppilaitokset ja muut toimijat. Turvapuiston merkittävimmät kävijäryhmät ovat rakentamisen ja teollisuuden aloilta. Vastaajat pitävät Turvapuistoa rakentamispainotteisena. Toimintaa kehitettäessä tulee huomioida muutkin ryhmät. Turvapuistoa käytetään sekä uusien työntekijöiden perehdyttämiseen että vanhojen työntekijöiden kouluttamiseen turvallisuusasioissa. Turvapuiston tulee huomioida puiston toiminnan kehittäminen näiden kahden ryhmän tarpeet huomioiden.

Turvapuiston rastikohtainen palaute oli hankalasti arvioitavissa, koska vastaajat olivat vastanneet kyselyyn hyvinkin epäselvästi. Kuitenkin voidaan todeta rastin *henkilösuojaimet ja turvallisuusnäyttely* olevan vastaajien keskuudessa pidetyimpiä. Turvapuistokierroksella kierrokseen koetaan käytettävän hieman liian vähän aikaa, mikä tulisi huomioida käytävien rastien määrässä sekä kierroksille varatussa ajassa. Turvapuistosta jää kierrokselle osallistuneille hyvin positiivinen kuva, ja puistossa ollaan valmiita käymään uudestaan, sekä suosittelemaan Turvapuistoa muille. Eniten positiivista palautetta saivat Turvapuiston kouluttajat, kouluttajien toiminnasta ei ollut juuri mitään negatiivista sanottavaa, mutta usea vastaaja kiitteli näiden toimintaa.

Parannettavaa taas on jonkin verran Turvapuiston toiminnan ydinalueen ulkopuolisissa asioissa. Turvapuisto voisi huomioida tiedottamisessaan paremmin sen, että ihmiset eivät käsitä paikan olevan ulkona, ja kuinka pitkiä aikoja kierroksella voidaan olla ulko-olosuhteissa. Tästä voitaisiin tiedottaa sekä puiston verkkosivuilla että vierailijoille annettavassa informaatioissa. Myös puiston löydettävyyttä voitaisiin parantaa: osa vastaajista kokee puiston löytämisen Hiltusentieltä vaikeaksi. Itse allekirjoitan tämän, vaikka tulinkin alueelle pyörällä omalla vierailukerrallani. Turvapuisto muistuttaa hyvin paljon työmaata, mikä erehdyttää helposti vierailijoita. Tätä voitaisiin korjata selkeällä, tielle näkyvällä, kyltillä.

LÄHTEET

Kirjallisuus ja tilastot

Guo, H., Li, H., Chan, G., Skitmore, M 2012. Using game technologies to improve the safety of construction plant operations. *Accident Analysis and Prevention* 48(Sep):204-213.

Hämäläinen, P 2010. "Global Estimates of Occupational Accidents and Fatal Work-Related Diseases", TTY Julkaisu 917, Tampere, ISBN 978-952-15-2505-6

Ketokivi, M. 2015. Tilastollinen päättely ja tieteellinen argumentointi. Helsinki: Gaudeamus. ISBN 9789524958516

Lappalainen, J & Sauni, S & Piispanen, P 2003. Rakennustyön turvallisuusjohtamisen hyviä käytäntöjä : mitkä ovat tehokkaita keinoja vähentää työtapaturmia? Helsinki: työterveyslaitos. 32s. ISBN 2-5472-08-6

Läntilä H 2009. "Rudus pyrkii edistämään työturvallisuutta turvapuistolla". *Rakennuslehti*. Saatavilla <http://www.rakennuslehti.fi/2009/09/rudus-pyrkii-edistamaan-tyoturvallisuutta-turvapuistolla/>

Onnettomuustutkintakeskus 2015. Y2015-S1 Työikäisten vakavat tapaturmat. Helsinki: Onnettomuustutkintakeskus. Saatavilla http://www.turvallisuustutkinta.fi/material/attachments/otkes/tutkintaselostukset/fi/muutonnettomuudet/2015/xlro9sUDh/Tutkintaselostus_Y2015-S1_Tyoikaiset.pdf . Viitattu 29.5.2017

Pinto, A., Nunes. I.L., Ribeiro, R.A 2011. Occupational risk assessment in construction industry – Overview and reflection. *Safety Science* 49(5):616-624.

Reiman, A., Airaksinen, O., Väyrynen, S. & Aaltonen, M 2015. Chapter 10: HSEQ Training Park in Northern Finland — A Novel Innovation and Forum for Cooperation in the Construction Industry. Teoksessa : Väyrynen, S & Häkkinen, K & Niskanen, T, 2015. *Integrated occupational safety and health management : solutions and industrial cases : embedded in holistic excellence, sustainability and contemporary contexts, emphasizing stakeholders*. Springer. ISBN 9783319131801

Räsänen, T & Reiman, A & Sormunen, E & Airaksinen, O & Väyrynen, S & Anttonen K; Kekkonen, P 2017. *Turvapuistot työturvallisuuskoulutuksen oppimisympäristöinä*. Helsinki: Työterveyslaitos. ISBN 978-952-261-723-1

Salonen T & Sotasaari S I, 2015. *Ajatuksia tutkimiseen: metodologisia lähtökohtia*. Rovaniemi: Lapin yliopisto, 285s, ISBN 978-952-484-844-2

Tilastokeskus 2013. Palkansaajien työpaikkatapaturma. Helsinki: tilastokeskus. Saatavilla http://www.stat.fi/til/ttap/2013/ttap_2013_2015-11-27_kat_001_fi.html Viitattu 28.5.2017.

Tilastokeskus 2014. Palkansaajien kuolemaan johtaneet työpaikkatapaturmat toimialoittain 2014. Helsinki: Tilastokeskus. Saatavilla http://www.stat.fi/til/ttap/2014/ttap_2014_2016-11-30_tau_002_fi.html. Viitattu 28.5.2017

Tilastokeskus 2017. Osa-aikaiset ja määräaikaiset työsuhteet. Helsinki: tilastokeskus. Saatavilla <http://www.findikaattori.fi/fi/53>. Viitattu 22.5.2017

Valli R, 2015. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. Jyväskylä: PS kustannus. ISBN 978-952-451-676-1

Lait ja virallislähteet

Työturvallisuuslaki 2002/738

Kemikaalilaki 2013/599

Sähköturvallisuuslaki 2016/1135

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS (EY) N:o 1907/2006 kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH) sekä Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta.

Verkkosivut

Turvapuisto Pohjois-Suomi, 2013. Ajankohtaista: Pohjois-Suomeen nouseva turvapuisto on merkittävä satsaus työturvallisuuden parantamiseksi. Oulu: Turvapuisto Pohjois-Suomi. Saatavilla http://www.pohjois-suomenturvapuisto.fi/index.php?id=6&news_id=12. Viitattu 11.5.2017

Turvapuisto Pohjois-Suomi, 2017. Oulu: Turvapuisto Pohjois-Suomi. Saatavilla <http://www.pohjois-suomenturvapuisto.fi/index.php?2>. Viitattu 11.5.2017

Rakennusteollisuus 2017. Nolla tapaturmaa. Helsinki: Rakennusteollisuus. Saatavilla <https://www.rakennusteollisuus.fi/Tietoa-alasta/Tyoturvallisuus/Nolla-tapaturmaa/>. Viitattu 16.5.2017

Rudus Oy, 2017. Turvapuisto. Helsinki: Rudus Oy. Saatavilla <http://www.turvapuisto.fi/tietoa>. Viitattu 11.5.2017

Työturvallisuuskeskus 2017. Helsinki: työturvallisuuskeskus. Saatavilla <https://www.tyoturvallisuuskortti.fi/>. Viitattu 16.5.2015